

Кабельнікова Н.В. Застосування технології фасилітації у роботі з батьками учнів класів з інклюзивною формою навчання / Н.В.Кабельнікова // Вісник науково-дослідної лабораторії інклюзивної освіти / заг.ред. І.І.Демченко. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2019. - Випуск 5. – С. 134-138.

Кабельнікова Н.В.

Херсонський державний університет

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ФАСИЛІТАЦІЇ У РОБОТІ З БАТЬКАМИ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З ІНКЛЮЗИВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ

Одним із напрямів модернізації закладу загальної середньої освіти є орієнтація педагогів на надання допомоги сім'ї, широке залучення батьків до роботи з учнями та підвищення відповідальності батьків за виховання та навчання своїх дітей. У контексті освіти учнів з особливими потребами зазначені освітні пріоритети – особливо виправдані та набувають ще більшої значущості (О.Акімова, В.Андрущенко, Е.Андреева, В.Бондарь, Т.Ілляшенко, А.Колупасової, Н.Сабат, Є.Ярська-Смирнова та ін...

Педагоги закладів загальної освіти з інклюзивною формою навчання застосовують різноманітні форми взаємодії з батьками учнів, одна з яких є батьківські збори [2].

Традиційно батьківські збори проводить вчитель класу, який в залежності від мети зборів виділяє головні питання для обговорення, при цьому активну участь у цьому процесі беруть лише окремі батьки, інші – пасивні слухачі, які або погоджуються зі всіма пропозиціями вчителя чи інших батьків, або не погоджуються за різних причин. Упродовж навчального року більшість батьків не виявляють жвавого інтересу до розробки шляхів покращення освітнього середовища учнів свого класу, заходів, спрямованих на формування та укріплення дружніх стосунків між дітьми, а також на розширення уявлень про різноманіття

оточуючого світу тощо. Це стосується навіть тих заходів, рішення щодо яких було прийнято на батьківських зборах.

Фасилітація як метод інтерактивної роботи в групі, на нашу думку, може сприяти вирішенню проблеми пасивної участі батьків в освітньому процесі та допомогти стати його повноправними учасниками.

Завдяки фасилітації батьки поєднують свої сили та здібності таким чином, що група стає максимально ефективною у прийнятті рішень, здатна генерувати нові корисні ідеї, випрацює спільні правила, розвиває та підтримує мотивацію на основі спільних цінностей, а також здатна знаходити вихід у складних ситуаціях, розв'язувати суперечності в команді та в групі

Фасилітація – це професійна організація процесу групової роботи, спрямована на прояснення і досягнення групою поставлених цілей [1].

Підхід та технології фасилітації дозволяють реалізувати можливості, збільшити продуктивність та розкрити потенціал батьків, підтримуючи і розвиваючи цінність кожної особистості в групі. Фасилітуючи групові процеси, вдається скоротити час та підвищити якість прийняття рішень, знизити конфлікти та непорозуміння, покращити процеси взаємодії між батьками.

Проведення батьківських зборів із застосуванням технології фасилітації є доцільним у тих випадках, коли піднімаються гострі теми, наприклад, визначити план заходів для учнів класу на навчальний рік або як покращити освітнє середовище у класі тощо та розробити реальні шляхи вирішення поставлених завдань, і при цьому потрібно організувати ефективне групове обговорення, де кожен учасник у письмовій або усній формі вносить свою реальну ідею та пропозицію.

Фактично, метою проведення батьківських зборів з використанням технології фасилітації є допомогти батькам опанувати різні навички інтерактивного спілкування та різні моделі поведінки у під час цього спілкування,

вплинути не негативні установки деяких батьків щодо тих чи інших питань, пов'язаних з навчанням дитини в освітньому закладі.

Під час такої форми батьківських зборів класний керівник виступає у ролі фасилітатора.

Фасилітатор – нейтральний лідер, який робить процес групової роботи ефективним. Він не пропонує готових рішень, не нав'язує свої думки, а лише надає певні засоби, за допомогою яких група батьків сама знаходить рішення. Відповідно класний керівник має лише обрати тему та питання для обговорення та створити позитивну емоційну творчу атмосферу.

Існують різноманітні методи фасилітації, ми представимо, ті, що на нашу думку, можна ефективно застосовувати на батьківських зборах, у тому числі і у класі з інклюзивною формою навчання:

- *«світове кафе» (World-cafe)*, що дозволяє зібрати інформацію, організувати обмін думками великої кількості людей щодо важливого питання або проблеми; вивчити можливості для подальших дій і прийняття рішень;

- *«пошук майбутнього» (Future search)* пов'язаний з формуванням загальної основи для майбутнього співробітництва, виробленням загальної картини майбутнього;

- *конференція «Пошук» (Search conference)* обумовлена необхідністю активної адаптації системи (шкільної освіти в конкретному освітньому закладі) на основі пошуку варіантів розвитку її учасників (педагогів і батьків) через досягнення спільного бачення вирішення конкретної проблеми;

- *технологія відкритого простору (Open space technology)* дозволяє вирішити реальну проблему в ситуації «тут і зараз» на основі злагодженого дії групи в умовах обмежених ресурсів і складності питання;

- *динамічна фасилітація (Dynamic facilitation)* використовується для вирішення проблем в умовах, коли група зустрічається зі складною ситуацією й

немає однозначного рішення, і необхідно зняти напруженість або вирішити конфлікт;

➤ *саміт позитивних змін* (Appreciative inquiry summit) використовується для проведення широкого спектра позитивних змін в групі, що включають розвиток лідерства, стратегічне планування, зміна корпоративної культури, прояснення бачення картини майбутнього й загальних цінностей спільної роботи; *вихід за межі* (Work out) дозволяє розширити міжфункціональні або міжрівневі групи керівників, співробітників, фахівців, батьків, коли вони торкаються важливих для функціонування установи проблем, розробляють рекомендації й пред'являють їх головному керівникові на «колективних зборах» (загальні батьківські збори) [3].

Технологія фасилітації передбачає ряд етапів.

1. *Визначення актуальності проблеми.* Наприклад, на батьківських зборах на початку навчального року класний керівник ставить перед батьками завдання: яким чином організувати дозвілля дітей у позаурочний час.

2. *Генерування альтернативних рішень.* Батьки об'єднуються у команди. Кожна команда має запропонувати, наприклад по 5 ідей. Всі без винятку ідеї вчитель фіксує на дошці.

3. *Оцінка рішень.* Відбувається систематизація пропозицій (їх групування): наприклад, ті, що стосуються позаурочних шкільних заходів, ті, що передбачають виїзд дітей поза межі школи або міста, ті, що стосуються організації дозвілля на перервах або у групі подовженого дня (настільні ігри, створення зони відпочинку) тощо.

4. *Вибір найкращих пропозицій, рішень.* Шляхом голосування обираються заходи з кожної групи, які, на думку батьків будуть корисними і цікавими для їх дітей. Після визначення конкретних пропозицій, команди батьків розподіляють їх між собою, вчитель фіксує прізвища батьків (або номер команди) напроти заходу.

5. *Вироблення плану дій.* Батьки вирішують, як реалізувати завдання, можна запропонувати їм наступний алгоритм: пункт плану, його мета, початок і завершення роботи щодо його виконання, ресурси, відповідальні за кожен етап, відповідальний за виконання завдання в цілому. Останнього члени обирають всередині команди, а не призначають. На цьому етапі всі батьки, які входять до складу команди, усвідомлюють свою роль у вирішенні спільного завдання.

6. *Визначення термінів виконання завдання.* Команда визначає, які завдання є першочерговими, а які можуть бути виконані упродовж року; встановлює терміни виконання завдання (заходу), з якими мають погодитися усі батьки класу.

7. *Оцінка виконання завдання.* Цей етап проводиться наприкінці навчального року. Класний керівник підводить підсумки, демонструє досягнуті результати (можна підготувати фото або відео звіт), зазначає, до яких позитивних змін призвела спільна діяльність батьків, дякує усім батькам за проведену роботу.

Отже, застосування технології фасилітації у роботі з батьками спрямоване на активне залучення абсолютно усіх батьків дітей до життя класу, дає змогу проявити їх особистісні якості, розвиває комунікативні навички, здатність до конструктивної взаємодії, сприяє налагодженню партнерських стосунків між освітнім закладом та батьками учнів і, найголовніше, дозволяє батькам учнів з особливими освітніми потребами відчувати себе рівноцінними та рівноправними учасниками команди батьків класу.

Література:

1. Майстерність фасилітації. Сучасні підходи до роботи з групою. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: humantime.com.ua/service/maysternist-fasilitatsi-suchasni-pidhodi-do-roboti-z-grupoju-navchalniy-kurs-1).

2. Методичні рекомендації педагогічним працівникам щодо роботи з батьками дітей – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/metodicni-rekomendacii-pedagogicnim-pracivnikom-sodo-roboti-z-batkami-ditej-8756.html>

3. Современные методы фасилитации групповой работы – [Электронный ресурс]. –

Режим доступа: <https://www.personalimage.ru/articles/facilitation/sovremennye-metody-fasilitatsii-grupповой-raboty/>